

M. 5, 33. कार्यते कृत्वशः कर्म सर्वः BHAG. 3, 5. निवृत्तो ऽस्म्यवशस्तदा R. 2, 39, 4. स मञ्जत्यवशः शेकि वतनाभिकृतेव नैः 4, 6, 12. विमुञ्चत्यवशादेहं कालस्य वशमागताः 44, 66. अवशास्मि तदा कीर स्पृष्टा गात्रेणा रत्नसा 5, 68, 38. Statt अवशो Çāṇṭi. 1, 26 ist wohl अवशो zu lesen.

अवशंस् (von शस् mit अव) f. unrechtes Verlangen AV. 6, 43, 2.
अवशा (3. अ + व) f. Nicht-Kuh, schlechte Kuh: तां देवा अवीमासत वशेषामवशेति AV. 12, 4, 42, 17.
अवशातन (von शातप् mit अव) n. das Welken, Einschrumpfen: मांसा-
नाम् Suçr. 2, 267, 2.

अवशिर्म् (1. अव + शि) adj. den Kopf nach unten habend Kauç. 31.
अवशिष्ट s. u. शिष् mit अव; davon ऽष्टक n. das Uebriggebliebene,
Rest: दाण्डप्रुत्कावशिष्टकम् Jāṇ. 2, 47.

अवशोर्यक (von 1. अव + शोर्यन्) adj. der den Kopfnach unten gerichtet
hat Suçr. 2, 202, 18.

अवशेष (von शिष् mit अव) Ueberbleibsel, Rest: रत्नसामवशेषं तु ख-
ट्टपासंश्रयम् । दुर्वले वलिनं राममाकृते पुनरुत्थितम् ॥ R. 3, 32, 1. ततो
ऽवशेषम् (acc.) 31, 49. पुण्यानामवशेषेण 4, 60, 22. अनेनाज्ञो ऽवशेषेण 5,
29, 10. Am Ende eines comp. nach dem Ganzen: दाण्डप्रुत्काव M. 8,
159. R. 2, 25, 27. RAGH. 2, 69. Am häufigsten mit dem Rest selbst zu ein-
nem adj. comp. verbunden: अर्धवशेष wovon die Hälfte übrig geblieben
ist R. 5, 14, 49. तेषामत्पावशेषाणाम् 3, 32, 2. सूतावशेष (रथ) 2, 52, 38. 3,
31, 49. 5, 41, 38. v. l. zu Çāṇ. 32, 5. KATH. 12, 109. f. आ R. 6, 26, 42.
कथावशेषता der Zustand eines solchen, von dem nur die Erzählung
übrig bleibt, der nur in der Erzählung fortlebt PRAB. 83, 1. शीर्षवशेषी-
कृतः von dem man nur den Kopf übrig gelassen hat BHART. 2, 27. सा-
वशेष wovon noch ein Rest nach ist, noch nicht ganz zu Ende PAṆKAT.
109, 17. 146, 23. Çāṇ. 22, 15. निरवशेष wovon kein Rest nachbleibt, ganz:
निरवशेषं तं मेघं बुभुते R. 3, 16, 28. निरवशेषतः adv. vollständig, so dass
nichts übrig bleibt: कुलं निरवशेषतः । वक्तव्यम् 1, 71, 2. — Die Analo-
gie spricht für m., das erste Beispiel für n.

अवश्यपुत्र (अ + पु) gaṇa मनासादि zu P. 5, 1, 133.

अवश्यम् (von 3. अ + व) adv. gaṇa स्वरादि, nothwendig, jedenfalls,
durchaus AK. 3, 3, 16. H. 1540. KĀTJ. ÇR. 22, 10, 22. M. 12, 68. BRĀHMAN.
2, 2. ARG. 4, 22. R. 1, 22, 11. 5, 41, 10. 6, 93, 55. 103, 13. PAṆKAT. 24, 20.
79, 22. HIT. 9, 11. 21, 14. 24, 12. BHART. 3, 34. MEGH. 10. 62. 91.
DHŪRTAS. 67, 13. Am Anf. eines comp. vor einem part. fut. pass. ohne
das Flexionszeichen P. 6, 1, 144. Vārt. 4. VOP. 6, 72. अवश्यकार्य gaṇa
मयूरव्यंसकादि; R. 2, 96, 8. ऽकर्णीय BRĀHMAN. 3, 16. ऽकर्तव्य HIT. 9, 11,
v. l. ऽलाव्य P. 6, 1, 80. Sch. ऽपाच्य, ऽवाच्य (der Palatal einer Wurzel
geht nach अवश्य nie in den Guttural über) 7, 3, 65. Sch. dagegen अव-
श्यभाविन् MBh. 1, 6144 (BRĀHMAN. 2, 2: अवश्यभाविन्). HIT. Pr. 27 (zu einem
comp. zu verbinden). अवश्यभाव VOP. 25, 16. — H. an. 7, 56 und MED.
avj. 61 kennen zwei Bedeutungen: निश्चयान्तिपयोः und नित्यप्रयत्नयोः.

अवस्था f. Reif ÇABDAR. im CKDr. — Vgl. अवस्थाप.

अवस्थाप (von स्था mit अव) m. P. 3, 1, 141. 1) Reif AK. 1, 1, 2, 19. H.
1072. an. 4, 220. MED. j. 115. Nir. 2, 18. 8, 10. R. 3, 22, 21. 22. — 2) Hoch-
muth H. an. MED. (st. अभिधानि ist wohl अभिमाने zu lesen). Viçva im
CKDr.

अवभ्रयणा (von श्री mit अव) n. das vom-Feuer-Nehmen (Gegens. अघि-
भ्रयणा) ŚiB. D. 10, 17.

अवभ्रसम् (von अव + ब्रस्) adv. wie weggeblasen, wie ein Hauch: नदीं
यत्नप्सरो ऽपो तारमवभ्रसम् AV. 4, 37, 3.

अवभ्रयणी f. = वष्क° ŚĀRAS. zu AK. 2, 9, 71 im ÇKDr.

अवष्टम्भ (von स्तम्भ mit अव) m. 1) das sich-Aufstützen, sich-Anleh-
nen; seine-Zuflucht-Nehmen: पर्यस्तिकाव° Suçr. 2, 143, 1. रामाव° R. 4,
7, in der Unterschr. तत्कथमहं धैर्यावष्टम्भे करोमि PAṆKAT. 21, 20. पौरु-
षावष्टम्भं कृत्वा 24. अथ शोकं समुत्सृज्य बालो ऽपि गतवानकम् । स्वाव-
ष्टम्भेन विद्यानां प्राप्तये दक्षिणापथम् ॥ KATH. 6, 22. पदार्थाव° PRAB. 27,
7. — 2) das auf-dem-Platze-Bleiben, kühnes Selbstvertrauen, Entschlos-
senheit: पलायनमवष्टम्भो वा PAṆKAT. 246, 19. अवष्टम्भकार Suçr. 2, 142,
19. प्रसन्नवदने कृष्टः स्पष्टवाक्चः सेरोषदक् । सभायां वक्ति सामर्थ्यं साव-
ष्टम्भो नरः शुचिः ॥ PAṆKAT. 1, 215. तं सावष्टम्भम् (adv.) अभाषत KATH. 6,
23, 97. — 3) Anfang आरम्भ TRIK. 3, 3, 283 (st. अवष्टब्ध ist अवष्टम्भ zu
lesen). आरम्भ MED. bh. 23. सेरभारङ्गयोः (?) H. an. 4, 213. — 4) = सौष्ठव
HALĀJ. im ÇKDr. — 5) Pfosten (स्तम्भ) H. an. MED. — 6) Gold TRIK.
3, 3, 283. H. an. 4, 212. MED. Vgl. अवष्टम्भमय.

अवष्टम्भन (wie eben) n. das sich-Aufstützen, das seine-Zuflucht-Neh-
men: दृढसत्त्वाव° PAṆKAT. 233, 16.

अवष्टम्भमय (von अवष्टम्भ 6.) adj. golden RAGH. 3, 53.

अवघ्राण (von घृन् mit अव) m. geräuschvolles Essen H. 424.

1. अवसं (von अव) n. 1) Befriedigung, Ergötzen, Genuss (vgl. NAIGH.
2, 7): आ वा रथो नियुत्वांस्वत्तदवसे ऽपि प्रयांसि मुधितानि वीतये RV. 4,
135, 4. 22, 10. 47, 10. 52, 12. 118, 10. तमग्निमस्ते वसेवो न्युषवत्सुप्रतिच-
क्षमवसे कुतश्चित् 7, 1, 2. पचता पक्तीरवसे कृष्णधमित् 32, 6. 8, 59, 2. 9, 108,
14. (मेधां) प्रपीता ब्रह्मचारिभिर्देवानामवसे ऊवे AV. 6, 108, 2. — 2)
Verlangen, Wunsch, Streben: आ वा मित्रावरूपा कृत्वर्षिष्टिं नमसा देवा-
वसेना ववृषाम् RV. 4, 152, 7. 177, 1. नाना हि वा कृत्वमाना जना इमे ध-
नानां धत्तारवसा विपन्यवः 102, 5. अयामवो न समुद्रे 8, 16, 2. अग्निर्गिरो ऽव-
सा वेतु धीतिम् 4, 77, 4. — 3) Gunst, Förderung, Beistand (auch pl.): उ-
पे वामवः शरणं गमिष्यम् RV. 4, 158, 3. नतति रुद्रा अवसा नमस्विनम् 166, 2.
विन्ना हि तै पूरा वयमग्रे पितृपुत्रावसः 8, 64, 16. बोध्याईपिरवसे नूनस्य
3, 51, 16. यस्मिन्नाविद्यावसा डुरोणे 10, 120, 7. जग्मिषुवा नृषदेनमवैभिः
7, 20, 1. 1, 17, 1. 2. 6. 22, 6. 11. 42, 5. 3, 17, 3. 4, 1, 20. 8, 70, 2. 10, 81, 7.
131, 6. u. s. w. VS. 21, 5. AV. 6, 7, 1. 7, 40, 1. — Vgl. स्ववसं.

2. अवसं (von 1. अव) P. 5, 3, 39. gaṇa स्वरादि; VOP. 7, 108. 1) adv. un-
ten, nach unten, herwärts (Gegens. परसु): अवः परेण पर एनार्वरेण पदा
(गौरुदस्यात्) RV. 1, 164, 17. 18. अवशरन्त्यरो अन्येन पश्यन् 6, 9, 3. 10, 67,
4. अवः पश्यति विततं यथा रजः 1, 83, 2. अवसंक् (über die Erweichung
zu r vgl. RV. Prāt. 1, 22. P. 8, 2, 70) इन्द्र दादुहि 133, 6. — 2) praep.
unter, unten an, mit instr. und abl.: अवो दिवा पतयते पतंगम् RV. 4,
163, 6. अवश्य यः परः सूचा 10, 17, 13. अवो दिवो वर्तमानाः 5, 40, 6. 8, 40,
8. अवः सूर्यस्य वृत्तः परीषात् 10, 27, 21.

अवसं (von अव) n. Labung, Nahrung, besonders Wegzehrung Nir. 1,
17. युवं शयोरवसं पिप्यथुर्गवि RV. 4, 119, 6. यदमुज्जीतमवसं पणिं गाः 93,
4. अवसायं पठते रुद्र मूढ der wandelnden Nahrung (d. h. des Viehs)
schöne 10, 169, 1. एतै रुद्रावसम् VS. 3, 61. अवसेन वा अधानं यति Çat.